

УДК 343.9

DOI 10.32755/sjlaw.2023.03.007

Ковалевський А. В.,

старший викладач кафедри правової та спеціальної підготовки,
Територіально відокремлене відділення «Кам'янська філія
Академії Державної пенітенціарної служби»,
м. Кам'янське, Україна
ORCID: 0000-0002-1970-8768;

Ковалевська І. В.,

старший викладач центру професійної освіти,
Територіально відокремлене відділення «Кам'янська філія
Академії Державної пенітенціарної служби»,
м. Кам'янське, Україна
ORCID: 0000-0001-5420-308X

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

У статті досліджено особливості та проблеми кримінологічного забезпечення пенітенціарної безпеки в Україні. Вказано, що актуалізація проблеми сприяння розвитку пенітенціарної системи безпосередньо пов'язана з необхідністю запровадження в національну кримінально-виконавчу практику міжнародних та європейських стандартів здійснення правосуддя, зокрема – в частині кримінального правопорушення та покарання, особливо, коли йдеться про такий вид покарання, як позбавлення волі.

Ключові слова: пенітенціарна безпека, кримінологічне забезпечення, кримінальне правопорушення, покарання, позбавлення волі, засуджені, умови виконання покарань.

Постановка проблеми. Сучасне кримінально-виконавче законодавство характеризується перманентною мінливістю, зумовленою необхідністю залишатись динамічним та відповідати потребам кримінально-виконавчої політики. Водночас детальний аналіз змісту Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК України) свідчить про те, що прагнення до повної ідентичності норм національного законодавства рекомендаціям та практиці міжнародної і європейської правової спільноти в частині захисту прав та свобод засуджених осіб призводить до виникнення низки проблемних аспектів, зумовлених невідповідністю міжнародних пріоритетів реаліям, які відбуваються в Україні. Одним з таких аспектів є майже повна втрата контролю над пенітенціарною безпекою в Україні, нормативна неузго-

дженість у цій частині та відсутність достатніх й вагомих наукових досліджень, в яких було б удосконалено понятійно-категоріальний апарат та унормовано особливості захисту пенітенціарної системи від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема забезпечення пенітенціарної безпеки в Україні прямо чи опосередковано досліджувалась у наукових працях таких учених, як: О. М. Бандурка, І. Г. Богатирьов, А. І. Богатирьов, І. В. Боднар, І. М. Копотун, Р. М. Кубрак, Ю. В. Сокоринський, М. С. Пузирьов, В. В. Шаблистий, І. С. Яковець та ін. Водночас низка актуальних для сучасної держави питань кримінологічного забезпечення пенітенціарної безпеки в Україні залишається невирішеними, що і зумовлює актуальність обрання теми наукової статті.

Метою статті є аналіз та унормування особливостей кримінологічного забезпечення пенітенціарної безпеки в Україні, визначення проблемних питань, зокрема понятійно-категоріального характеру та викладення способів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Кримінологічний підхід до проблем оптимального застосування покарання формує методологічні його засади, а питання ефективності покарання у виді позбавлення волі отримують своє вирішення через кримінологічне забезпечення функціонування режиму в установах виконання покарань [1, с. 552]. На необхідності кримінологічного наповнення протидії злочинності («антикримінальної діяльності») та формування відповідної кримінологічної політики також наголошував А. П. Закалюк, що, на його думку, є виключно важливою суспільною діяльністю, пов'язаною із задоволенням глибоких соціальних інтересів, і тому обумовлює потребу в розробці науково обґрунтованої доктрини (концепції) [2, с. 327]. Місця позбавлення волі поступово перестають виконувати роль суто каральних інститутів. Суспільством на них покладаються завдання забезпечення безпеки шляхом належної організації охорони, нагляду та контролю за засудженими, вправлення і ресоціалізації засуджених, зменшення ризиків вчинення ними рецидивних злочинів. Без перенесення вектору правоохоронної діяльності з каральної на запобіжну практику

протидії злочинності змінити існуюче в установах виконання покарань становище щодо профілактики злочинів є вкрай складним завданням, слушно зазначає О. Г. Колб [3, с. 12].

У Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 р., схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1153-р визначено, що станом на 1 січня 2022 р. в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах утримувалась 48 251 особа, що становить 111,7 особи на 100 тис. населення. Стратегія реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року має на меті створення гуманістичної системи виконання кримінальних покарань, що гарантуватиме безпеку суспільства і забезпечуватиме соціальну адаптацію засуджених та осіб, взятих під варту [4].

У 2022 р. кількість осіб, засуджених до позбавлення волі на певний строк, порівняно з попереднім роком зменшилася на 18,3 % і становила 9,5 тис. осіб; проте їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів збільшилася – 19 %. Із них 70,8 % становили особи, засуджені до позбавлення волі на певний строк за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, – 6,7 тис. осіб [5, с. 43].

Але незважаючи на зменшення осіб, засуджених до кримінальних покарань, пов'язаних з ізоляцією, та осіб, які тримаються в установах, оперативна обстановка в них залишається вкрай складною, що не може не позначатися на загальному стані правопорядку. Визначено низку факторів, які впливають на стан правопорядку в УВП, а саме: 1) неякісне нормативно-правове регулювання процесу виконання покарань; 2) неналежна увага та підтримка з боку державних інституцій до одного з головних напрямів політики у сфері виконання кримінальних покарань; 3) криміногенний склад засуджених; 4) складна оперативна обстановка в установах, зумовлена різними факторами; 5) наявність кримінальної субкультури та інтенсивне її поширення серед осіб молодіжного віку, що спостерігається останнім часом; 6) недоліки в доборі та професійній підготовці, низька кваліфікація та невмотивованість персоналу пенітенціарних установ; 7) застарілі, неактуальні форми соціально-виховної роботи із засудженими, які не відповідають викликам сього-

дення; 8) низький рівень фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності УВП, що унеможливує забезпечення необхідних умов утримання, освіти, праці засуджених та осіб, взятих під варту, відповідно до міжнародних стандартів; 9) вплив на процеси, які відбуваються в УВП, злочинного середовища, що існує за її межами, з метою забезпечення превалювання злочинних цінностей серед засуджених та осіб, взятих під варту; 10) недосконалість інститутів громадського, відомчого контролю та прокурорського нагляду за діяльністю установ; 11) існування протистояння як рудиментного наслідку тривалої каральної політики та вороже ставлення персоналу УВП до осіб, які тримаються в них [6, с. 85].

Режим, як порядок і умови виконання позбавлення волі, має найбільший потенціал до виконання кримінологічних завдань, поставлених перед місцями позбавлення волі, та застосування кримінологічних засобів у пенітенціарній діяльності, що відтворюється в його кримінологічній функції. Розробка комплексу засобів запобігання злочинності і злочинних виявів в установах закритого типу є об'єктивною вимогою реформування Державної пенітенціарної служби України. Система установ виконання покарань повинна забезпечувати запобігання загрозам та небезпекам, які можуть виходити від засуджених, тобто йдеться про діяльність системи безпеки, спрямованої на профілактику вчинення злочинів, виявлення, усунення криміногенних чинників. Не менш актуальним є питання недопущення призонізації суспільства, що відбувається, переважно, за рахунок осіб, засуджених до позбавлення волі [7, с. 454]. Актуалізація проблеми сприяння розвитку пенітенціарної системи також безпосередньо корелюється з необхідністю запровадження в національну кримінально-виконавчу практику міжнародних та європейських стандартів відправлення правосуддя, зокрема – в частині встановлення оптимального балансу між тяжкістю кримінального правопорушення і покаранням, особливо, якщо йдеться про такий його вид, як позбавлення волі.

На сьогодні в Україні пенітенціарна система піддається регулярному реформуванню, що зумовлено постійним пошуком дієвих механізмів реалізації завдання, визначеного у ч. 1 ст. 1

КВК України, яке полягає у визначенні принципів виконання кримінальних покарань, правового статусу засуджених, гарантій захисту їхніх прав, законних інтересів та обов'язків; порядку застосування до них заходів впливу з метою виправлення і запобігання асоціальної поведінки; системи органів і установ виконання покарань, їх функцій та порядку діяльності; нагляду і контролі за виконанням кримінальних покарань, участі громадськості в цьому процесі; а також регламентації порядку і умов виконання та відбування кримінальних покарань; звільнення від відбування покарання, допомозі особам, звільненим від покарання, контролю і нагляду за ними [8].

Варто звернути увагу на те, що більшість основних пріоритетних завдань спрямована на вирішення побутових та фінансових потреб слідчих ізоляторів і установ виконання покарань. Водночас, створення безпекового середовища для комфортного відбування засудженими покарання у виді позбавлення волі, реалізації виховної функції та запобігання пенітенціарних кримінальних правопорушень майже повністю нівелюються. Такий стан справ можна пояснити декількома факторами: по-перше, сучасна доктрина наук кримінально-правового циклу не оперує поняттям пенітенціарної безпеки, що призводить до формування різних підходів до його розуміння; по-друге, необхідно констатувати відсутність відпрацьованого механізму кримінологічного захисту пенітенціарної системи в сучасних умовах.

Серед науковців сьогодення існує думка, що пенітенціарна безпека складається з трьох основних напрямів: фізична безпека, динамічна безпека, процедурна безпека.

Як зазначає І. С. Яковець, динамічна безпека в установах виконання покарань – спосіб організації процесу виконання кримінального покарання у виді позбавлення волі, який базується на розвитку позитивних взаємин із засудженими, їх зайнятості, встановленні довірливих стосунків з ними та ефективної комунікації, що приводить до обізнаності персоналу з процесами, які відбуваються в місці тримання засуджених. Концепція динамічної безпеки – це позитивні відносини, зв'язки та взаємодія між персоналом і засудженими, професіоналізм у зборі відповідної інформації, розуміння та поліпшення

соціального клімату у виправній установі, твердість та чесність, сприйняття особистої ситуації засудженого, спілкування, позитивні стосунки та обмін інформацією [9, с. 182].

Фізична безпека містить: стримувальні засоби (фізичні бар'єри, природний нагляд, охоронне освітлення); технічні засоби охорони та нагляду (сигналізація та датчики, відеоспостереження); контроль доступу (механічні та електронні системи доступу) системи ідентифікації та пропускний режим.

Процедурна безпека, яка містить: проведення обшуків та оглядів засуджених, території житлової та виробничої зон, транспортних засобів; огляд осіб, які проходять на територію, що охороняється; проведення перевірок наявності засуджених; локалізація та супровід засуджених; процедура прийому до установи і звільнення з установи [10, с. 68–69].

Аналіз наукових праць та підходів учених надає можливість констатувати, що *під пенітенціарною безпекою необхідно розуміти* стан нормативно-правової, організаційно-управлінської та матеріально-технічної захищеності пенітенціарної системи, який дозволяє гарантувати засудженим безпечні та комфортні умови відбування покарання у виді позбавлення волі, необхідні та достатні для досягнення результатів, передбачених за мету в кримінально-виконавчому законодавстві. Наведена дефініція надає можливість диференціювати напрями кримінологічного захисту пенітенціарної системи залежно від умовного/потенційного ризику на такі групи: 1) гарантування безпеки засуджених осіб від ризиків, зумовлених незадовільним матеріально-технічним станом установ виконання покарань; 2) забезпечення безпеки засуджених від кримінальних правопорушень, які вчиняються співробітниками установ виконання покарань; 3) гарантія безпеки засуджених від кримінальних правопорушень, які вчиняються іншими засудженими в умовах ізоляції (пенітенціарний рецидив); 4) забезпечення безпеки засуджених від непередбачуваних подій (стихійних лих, військових дій, епідемій/пандемій тощо).

Необхідно зауважити, що на сьогодні в механізм захисту прав та свобод засуджених було вдало інтегровано низку перспективних європейських новел, серед яких, зокрема, – громад-

ськість. Залучення громадськості в українській кримінологічній науці визнано актуальним способом здійснення факультативного впливу на кримінально протиправну діяльність у країні, в тому числі шляхом популяризації принципу нульової толерантності до порушення закону взагалі та кримінальних правопорушень зокрема.

У 2004 р. в Україні постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2004 р. № 429 було затверджено Положення про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах. До основних завдань таких комісій, серед інших було віднесено: 1) організацію та здійснення громадського контролю за дотриманням прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань; 2) проведення регулярних відвідувань установ виконання покарань з метою здійснення контролю і проведення перевірок стану дотримання прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань; ... 5) сприяння органам і установам виконання покарань у створенні належних умов для тримання засуджених, їх матеріально-побутовому та медико-санітарному забезпеченню, здійсненню оздоровчо-профілактичних заходів, підготовці засуджених до звільнення, залученню до такої діяльності громадських та благодійних організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадян. Водночас у Положенні також є вказівка на те, що на період воєнного стану спостережною комісією може бути прийняте рішення про припинення відвідувань установ виконання покарань [11]. Варто звернути увагу на те, що ведення державою-агресором бойових дій є одним з головних дестабілізаторів політико-економічної ситуації в країні, що також негативно впливає на розвиток та реформування пенітенціарної системи. Особливий правовий режим воєнного стану призвів до тимчасового призупинення низки інноваційних проєктів, а також дії сталих правових інститутів, зокрема – інституту громадянського суспільства. Припинення відвідувань установ виконання покарань спостережною комісією,

навіть зі збереженням інших завдань значно знижує якість додаткового захисту прав і свобод засуджених осіб та є факультативним чинником інтенсифікації криміногенних загроз.

Останнім часом персоналом Державної кримінально-виконавчої служби скоювались кримінальні правопорушення, пов'язані з виконанням покладених на них службових обов'язків, характерною рисою яких було отримання матеріальної вигоди за вчинення певних дій, серед яких привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (стаття 191 Кримінального кодексу України), незаконний збут наркотичних засобів (стаття 307 Кримінального кодексу України), прийняття пропозицій, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (стаття 368 Кримінального кодексу України), зловживання впливом (стаття 369² Кримінального кодексу України) тощо.

Причинами такої соціально негативної ситуації можна вважати: 1) незадовільний рівень реалізації антикорупційної політики в установах виконання покарань; 2) відсутність уніфікованого вертикального механізму взаємодії персоналу установ виконання покарань із засудженими; 3) превалювання особистих інтересів персоналу установ виконання покарань над службовими; 4) неузгодженість між нормативно-правовими актами в частині особливостей реалізації кримінально-виконавчої політики.

На думку С. І. Халимона, провідне місце оперативних підрозділів у запобіганні злочинності в установах виконання покарань обумовлено такими обставинами: наявність кримінального досвіду в засуджених, які відбувають покарання в пенітенціарних установах; обізнаність багатьох засуджених про методи роботи правоохоронних органів (у тому числі оперативних підрозділів); наявність зазначеного співтовариства з його особливою кримінальною ідеологією; виникнення суперечностей у взаєминах між засудженими та персоналом; здатність засуджених ретельно приховувати наміри щодо продовження злочинної діяльності; латентність внутрішньогрупових кримінальних процесів у зазначеному співтоваристві в установах виконання покарань; наявність у засуджених певної «кваліфікації» під час вчинення окремих видів злочинів [12, с. 276].

До особливостей оперативно-розшукового запобігання в установах виконання покарань вчені відносять такі: переважна частина профілактичних заходів проводиться щодо засуджених, які, як правило, неодноразово відбувають покарання в місцях позбавлення волі; діяльність оперативних підрозділів установ виконання покарань здійснюється на основі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» з особливостями, визначеними відомчими нормативно-правовими актами; профілактичні заходи оперативних підрозділів установ виконання покарань тісно пов'язані з виховним впливом на засуджених; більшість оперативно-профілактичних заходів проводиться негласно, проте в тісній взаємодії з гласними методами; територія, на якій проводяться профілактичні заходи, переважно обмежена установою виконання покарань; в установі виконання покарань право проводити оперативно-розшукові заходи надано тільки визначеним законом суб'єктам – оперативним підрозділам [13, с. 102–103].

Отже, доктринальні позиції свідчать про нагальну потребу як у реформуванні кримінального та кримінально-виконавчого законодавства, так і переході до нових, більш прогресивних засобів та заходів боротьби з випадками пенітенціарного рецидиву серед засуджених і криміналізації персоналу установ виконання покарань.

Кримінологічне забезпечення пенітенціарної безпеки, в першу чергу, скероване на вдосконалення динаміки кримінально протиправної діяльності в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах. Водночас необхідно також зауважити, що у площині реалізації кримінологічної політики в умовах ізоляції неактуальним видається її звуження виключно до сталих засобів впливу. В цьому контексті доречно передбачати комплекс дій, серед яких заходи оперативно-розшукового, кримінально-виконавчого, кримінально-правового тощо запобігання кримінальним правопорушенням, які вчиняються в установах виконання покарань. Особлива увага також має приділятися віктимологічному напрямку кримінології, а у випадку вчинення суспільно небезпечних діянь, детермінованих неформальним осередком і внутрішньою специфічною культурою та звичаями

засуджених і поготів. Кореляція кримінологічного та віктимологічного впливу на криміногенний осередок в установі виконання покарань надасть можливість не тільки знизити кількість кримінальних правопорушень, а й унеможливити інші варіанти девіантної поведінки засуджених, зокрема, пов'язаних з наркотизацією та алкоголізацією, гральними залежностями, суїцидом тощо.

Спеціальні віктимологічні заходи запобігання має бути спрямовано на виявлення та усунення (нейтралізацію) причин та умов, які безпосередньо впливають на віктимізацію особи або певних соціальних груп у місцях несвободи, а також на недопущення (відвернення, припинення) реалізації їх віктимних властивостей. У межах цього напряму виокремлено та надано характеристику контролю за діяльністю персоналу місць несвободи щодо дотримання законності і внутрішнього порядку в процесі запобігання віктимізації та забезпечення особистої безпеки засуджених як діяльності визначених у законі суб'єктів за станом реалізації відповідних правових норм і приписів, спрямованих на виконання завдань, пов'язаних з конституційним правом особи на безпеку її життєдіяльності під час відбування визначеного судом кримінального покарання. До таких заходів віктимологічного запобігання кримінальним правопорушенням у місцях несвободи належать: нагляд; накладення стягнень; соціально-виховний вплив; заходи оперативно-розшукового, профілактичного (глава 16 КВК України) та медичного характеру; інші заходи, передбачені ст. 10 КВК України та нормативно-правовими актами Міністерства юстиції України, ДКВС України. Контроль за діяльністю персоналу місць несвободи щодо дотримання законності та внутрішнього порядку у процесі забезпечення особистої безпеки засудженого слід розуміти як діяльність визначених законом суб'єктів за рівнем реалізації відповідних правових норм і приписів, спрямованих на виконання завдань, пов'язаних з конституційним правом особи на безпеку її життєдіяльності під час відбування кримінального покарання, визначеного судом. Аналіз чинного кримінально-виконавчого й оперативно-розшукового законодавства України надає можливість виокремити такі види контролю в цьому напрямі: 1) прокурорський нагляд за виконанням

кримінальних покарань (ст. 22 КВК України); 2) відомчий контроль (ст. 23 КВК України); 3) контроль, який здійснюють під час відвідування місць несвободи Президент України, посадові особи органів державної влади (ст. 24 КВК України); 4) судовий контроль (ст. 4 КВК України); 5) громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань (ст. 25 КВК України); 6) міжнародний контроль [9]. Водночас необхідно зауважити, що наведений перелік не є вичерпним та може враховувати також інші заходи кримінологічного і віктимологічного впливу.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що до кримінологічних заходів, спрямованих на забезпечення пенітенціарної безпеки, необхідно віднести: 1) створення та запровадження програм, скерованих на запобігання віктимній поведінці засуджених до позбавлення волі; 2) посилення антикорупційних стратегій, зокрема, спрямування їх на своєчасну ідентифікацію та зниження корупційних ризиків при взаємодії персоналу установ виконання покарань із засудженими; 3) доопрацювання та інтеграцію комплексу заходів оперативно-профілактичного характеру, спрямованих на нейтралізацію криміногенних загроз в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах; 4) запровадження міжнародного та зарубіжного досвіду взаємодії персоналу установ виконання покарань із засудженими; 5) розробку системи сучасних альтернативних позбавленню волі покарань, що необхідно для зменшення кількості засуджених осіб та остаточної переорієнтації кримінально-правової, кримінально-виконавчої та кримінологічної політики з ізоляції на здійснення дистанційного впливу на особу кримінального правопорушника.

Список використаних джерел

1. Кльован Н. В. Концепція кримінологічної функції режиму в місцях позбавлення волі. *Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані* : монографія / за ред. О. В. Козаченка, Є. Л. Стрельцова. Миколаїв : Іліон, 2016. 768 с.
2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 2007. 424 с.

3. Колб О. Г. Установа виконання покарань як суб'єкт запобігання злочинам : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2007. 32 с.
4. Стратегія реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 р. № 1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.05.2023).
5. Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2022 році. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Analiz_zdisn_pravos_2022.pdf (дата звернення: 18.05.2023).
6. Кубрак Р. М. Окремі питання забезпечення правопорядку в установах виконання покарань. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. Одеса. 2019. № 41. Том 2. С. 84–87.
7. Дремін В. Н. Преступность как социальная практика: институциональная теория криминализации общества : монографія. Одеса, 2009. 616 с.
8. Кримінально-виконавчий кодекс України : Кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (дата звернення: 18.05.2023).
9. Яковець І. С. Динамічна безпека в установах виконання покарань як основа профілактики правопорушень. *Вісник кримінологічної Асоціації України*. Харків. 2015. № 3 (11). С. 180–187.
10. Боднар І. В., Кондратов Д. Ю., Кірієнко А. І. Види дозволених і заборонених предметів, виробів та речовин для використання засудженими в установах виконання покарань. *Вісник кримінологічної Асоціації України*. Харків, 2022. № 1 (26). С. 68–77.
11. Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2004 р. № 429. Дата оновлення: 30.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2004-п#Text> (дата звернення: 18.05.2023).
12. Халимон С. І. Оперативно-розшукове запобігання злочинності в установах виконання покарань. *Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія)* : посібник / за ред. О. М. Джужи. Київ : Нац. академ. внутр. справ, 2013. С. 276–277.
13. Богатирьов А. І. Роль спеціально-кримінологічних заходів запобігання пенітенціарній злочинності. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. Вип. 6. С. 99–105.

Kovalevskiy A.,

Senior lecturer of the Department of Legal and Special training,
Territorially Separate Branch „Kamianske Branch of the Academy
of the State Penitentiary Service”, Kamianske, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1970-8768;

Kovalevska I.,

Senior lecturer of the Department of professional education,
Territorially Separate Branch „Kamianske Branch of the Academy
of the State Penitentiary Service”, Kamianske, Ukraine
ORCID: 0000-0001-5420-308X

CRIMINOLOGICAL PROVISION OF PENITENTIARY SECURITY IN UKRAINE

This article deals with problems of development assistance of penitentiary system which directly correlates with necessity in establishment into national criminal and executive practice of international and European standards of administration of justice in particular in the part of establishment of optimal balance between grave criminal offences and punishment especially if we speak about imprisonment. Authors focus attention that into today's mechanism of security of convict rights and freedoms was successfully integrated the number of prospective European novelties, among which the public. Involvement of the public in Ukrainian criminological science was found as an actual method of carrying out facultative influence on criminal activities in the state, including by popularization of the principle of zero tolerance for breaks of law in general and in criminal law. It is noted that we need to pay attention to victimological orientation in criminology and in the case of committing socially dangerous acts determined by an informal society and internal specific culture and customs of convicts. It is indicated that correlation of criminological and victimological influence on criminal society in penitentiary institution will give an opportunity to reduce amount of criminal offences and to prevent other variants of convicts' deviant behavior related to alcohol and gambling addictions, suicide etc. It is summarized that we need to reform criminal and criminal executive law and to shift to new and more progressive means and messieurs of fight with penitentiary recidivism among convicts and personal's criminalization in penitentiary institutions. Authors proposed criminological messieurs for providing penitentiary security.

Key words: penitentiary security, criminological providing, criminal offences, punishment, imprisonment, convicts, penitentiary institutions.

References

1. Klovan, N. V., Kozachenka, O. V., Streltsova, Ye. L. (2016), "Conception of regime's criminological function in places of imprisonment", *Legal influence on illegal behavior: actual facets*, NU

«ОІА», Department of criminal law and other criminal law disciplines, Mykolaiv, pp. 552–574.

2. Zakaliuk, A. P. (2007), *Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice* : in 3 books, Book 1, Kyiv.

3. Kolb, O. H. (2007), Penitentiary institution as a subject of preventing criminal offences: auto abstract of dissertation for the degree of Doctor of Law : PhD in Law Thesis, Kyiv.

4. Ukraine (2022), *Penitentiary reform strategy for the period up to 2026*, the Cabinet of Ministers of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-p#Text>.

5. Analysis of the state of justice in criminal proceedings and cases of administrative offenses in 2022, available at: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Analiz_z_disn_pravos_2022.pdf.

6. Kubrak, R. M. (2019), "Some issues of law enforcement in penitentiary institutions", *Scientific Bulletin of the International Humanities University*. Series: Jurisprudence, No. 41, Tom 2, pp. 84–87.

7. Dremin, V. N. (2009), "Crime as a social practice: institutional theory of criminalization of society" : monograph, *Law literature*, Odesa Law Academy, Odesa.

8. Ukraine (2003), *Criminal and executive code of Ukraine*: Code of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv.

9. Yakovets, I. S. (2015), "Dynamic security in penitentiary institutions as the basis for the prevention of offenses", *Bulletin of the Criminological Association of Ukraine*, No. 3 (11), pp. 180–187.

10. Bodnar, I. V., Kondratov, D. Iu. and Kirienko, A. I. (2022), "Types of permitted and prohibited items, products and substances for use by convicts in penitentiary institutions", *Bulletin of the Criminological Association of Ukraine*, No. 1 (26), pp. 68–77.

11. Ukraine (2004), *Regulations on Supervisory Commissions*, Cabinet of Ministers of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2004-п#Text>.

12. Khalymon, S. I. (2013), "Operational-search crime prevention in penitentiary institutions", *Criminological principles of crime prevention in penitentiary institutions of Ukraine (penitentiary criminology)*: manual / in O.M. Dzhuzha (Ed.), NAIA, Kyiv, pp. 276–277.

13. Bohatyrov, A. I. (2015), "The role of special criminological measures to prevent penitentiary crime", *Actual problems of native jurisprudence*, Issue 6, pp. 99–105.